

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА
од 7. до 13. октобра 2019.

3. Да право свако-
ДЕТЕ УЖИВА ЛАКО

30 ГОДИНА КОНВЕНЦИЈЕ
О ПРАВИМА ДЕТЕТА

Илустровао: Милица Раденковић

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД,
ЗАПОШЉАВАЊЕ,
БОРЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

ПРИЈАТЕЉИ
ДЕЦЕ
СРБИЈЕ

На основу чл. 50-52, Закона о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС“ бр. 113/17 и 50/18) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-одлука УС, 72/12, 74/12-исправка – УС, 7/14-УС, 44/14 и 30/18- др. закон) Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доноси

ПРОГРАМ
АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ
од 7. до 13. октобра 2019. године

На тридесет година од усвајања Конвенције Уједињених нација о правима детета прилика је да се анализирају досадашња постигнућа Републике Србије у домену заштите детета, а сви одговорни актери позову на додатно унапређење положаја деце у нашем друштву.

Због тога, овогодишња Дечија недеља одржава се под слоганом:

Да право свако – дете ужива лако!
30 година Конвенције о правима детета

Национална манифестација *Дечија недеља (ДН)* повезује све важне актере у заштити и промоцији дечијих права, како државне институције, тако и цивилне и струковне организације, подстичући даље унапређење услова за бољи положај детета у нашем друштву.

На нашим просторима *Дечија недеља* се обележава од 1934. године, а од тада до данас, програмски циљеви се развијају и мењају, пратећи стварне проблеме и анализирајући потребне промене у овој области, као и сензибилишући јавност на пуно остваривање дечијих права. Ова манифестација је од 1987. године, на предлог организације Пријатељи деце Србије, уведена у Закон о друштвеној бризи о деци и сваког октобра је препознају и у њену реализацију се укључују многобројне владине институције, удружења грађана, као и угледни појединци посвећени деци. Од 2018. године *Дечија недеља* се налази у Закону о финансијској подршци породица са децом.

Реализација активности *Дечије недеље*, уз покровитељство Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, подстиче све релевантне друштвене актере на потребу константног и квалитетног пружања образовне, социјалне, здравствене, културне и финансијске подршке сваком детету у нашем друштву, а у складу са актуелним потребама и изазовима. *Дечија недеља* је од посебне важности и због тога што подстиче и промовише пуну партиципацију деце, а у њеној реализацији инсистира се на директном учешћу деце у друштвеном животу. Слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која се тичу деце, у складу са годинама живота и зрелости, представља основ за даљи развој сваког демократског друштва.

Конвенција Уједињених нација (УН) о правима детета, усвојена је 20. новембра 1989. године на Генералној скупштини УН и представља најзначајнији међународни документ у области људских права који се тиче детета, као и најшире прихваћени правни инструмент за заштиту људских права. Овим документом, на једном месту, дефинисана су грађанска, политичка, економска, социјална, здравствена и културна права детета. Република Србија је 18.12.1990. године ратификовала Конвенцију УН о правима детета, а ове године *Дечија недеља* је прилика, да обележавајући овај значајан јубилеј, преузете обавезе према деци – наставимо да остварујемо и унапређујемо.

ЦИЉЕВИ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ СУ:

- скретање пажње најшире јавности на права и потребе деце;
- указивање на одговорност коју породица, школа, држава и њене институције имају у заштити деце, и остваривању њихових права;
- презентација до сада постигнутих резултата;
- указивање на примере добре праксе и проблеме у остваривању права деце;
- подстицање интерсекторске сарадње у стварању услова за поштовање права, и оптимални развој сваког детета;
- промоција активног учешћа деце у доношењу одлука које се њих тичу;
- покретање иницијатива и нових акција које доприносе побољшању положаја деце у Републици Србији, и остваривању њихових права.

Програмске активности *Дечије недеље*, њени циљеви и теме, засноване на релевантним међународним и националним документима и прописима, као и задацима у процесу придруживања Европској унији, реализују се на републичком и локалном нивоу, уз пуно учешће деце и младих.

Уз основни документ за планирање и реализацију активности у току *Дечије недеље*, Конвенцију УН о правима детета, подсећамо да је Генерална скупштина УН 2002. године, усвојила и завршни документ „Свет по мери деце“, који је као кључна веза са Миленијумским циљевима развоја УН, дао јасне смернице за признавање, заштиту и промовисање права детета, као и развој услова за њихово остваривање и заштиту.

Национални план акције за децу (НПА) представља стратешки документ Владе Србије за креирање политика према деци, обезбеђивање равноправности и доступности квалитетних и ефикасних јавних служби за децу, а претходни је истекао 2015. године. У априлу 2018. донето је решење о формирању Радне групе за израду новог НПА, у циљу јасног фокуса и дефинисања приоритета система дечје заштите, а у 2019. години најављено је његово усвајање.

Породичним законом у национални правни оквир уграђени су главни принципи Конвенције о правима детета, и то: право на живот, опстанак и развој, најбољи интерес детета, право на партиципацију и право на недискриминацију.

Савет за права детета, као једно од саветодавних тела Владе, постоји од 2002. године, а Акционим планом за Поглавље 23 Влада Републике Србије преузела је обавезу да ојача његову улогу у формулисању и праћењу политика у области права детета.

Национални оквир за конкретне мере које воде стварању савременог инклузивног друштва дао је Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, који је Влада донела 2005. године. Уследили су документи који доприносе социјалној и образовној инклузији све деце, унапређују доступност образовања и подижу његов квалитет, уз посебну пажњу усмереној ка деци из осетљивих група, а неопходно је њихово константно унапређивање.

Одбор за права детета као посебно радно тело Народне скупштине РС делује од 2012. године.

У 2018. години почео је да се примењује нови Закон о финансијској подршци породица са децом.

У претходним годинама рађено је на новој Националној стратегији за превенцију и заштиту деце од насиља и пратећег Акционог плана, а и даље се очекује почетак њене примене.

У 2019. години представљен је нацрт Закона о правима детета и заштитнику права детета, а престао је са радом заменик за заштиту права детета и родну равноправност при институцији Заштитник грађана.

Све постојеће акте, прописе и стратешке планове потребно је константно унапређивати као инструменте развоја у циљу остваривања и заштите права детета. На тридесетогодишњицу Конвенције УН о правима детета, идеална је прилика да се дефинишу, приступе изради и почну са применом недостајући акти.

Дечија недеља као најважнија републичка манифестација у области заштите и промоције дечијих права подсећа на важност примене свих постојећих механизма за квалитетно и здраво одрастање деце у нашем друштву, а најважнији корак у томе је доследна, свеобухватна и ефикасна примена постојеће легислативе.

Програм активности за време трајања *Дечије недеље* у 2019. години Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања реализује у сарадњи са организацијом Пријатељи деце Србије и мрежом организација Пријатеља деце на територији целе Републике, уз подршку других удружења грађана, васпитно-образовних и културних институција, угледних појединаца итд.

Програм и промотивни материјал *Дечије недеље* доставља се министарствима, локалним самоуправама, школама и предшколским установама, као и градоначелницима и председницима општина у Србији, уз позив да у складу са Римском декларацијом *Градоначелници заштитници деце*, у својим заједницама допринесу ефектном реализовању садржаја, као и видљивости резултата *Дечије недеље*.

ПРОГРАМ:

1. ОТВАРАЊЕ ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ

Јавна и медијска промоција *Дечије недеље*

- 1.1.1 **Намера:** Представљање садржаја и циљева Програма активности *Дечије недеље*, медијска кампања. Упознавање јавности са најважнијим телима и документима који доприносе развоју националног система бриге о деци, остваривању и заштити права детета. ***Дечија недеља у овој години посебно се бави обележавањем тридесето-годишњице доношења Конвенције УН о правима детета.*** Пријатељи деце Србије доделиће и традиционално годишње Признање за добротинство деци „Маслачак“.
- 1.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 1.1.3. **Облик рада:** Јавна и медијска промоција
- 1.1.4. **Учесници:** Представници/це Владе Републике Србије, Одбора за права детета Народне Скупштине РС, УНИЦЕФ-а, Мреже организација за децу Србије (МОДС), медија и других удружења грађана.
- 1.1.5. **Дан и место:** Понедељак, 7. октобар, Републички завод за социјалну заштиту

Активности на локалном нивоу: Различити видови јавне и медијске промоције *Дечије недеље*, визуелног идентитета, програми и активности који подржавају централну тему.

2. СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

Скуп представника/ца ученичких парламената из двадесет општина у Србији: „Ми и медији – моје право на изражавање“

- 2.1.1. **Намера:** Важан део *Дечије недеље* представља сусрет ученика/ца средњих школа у Србији, који обезбеђује и промовише директно учешће деце у друштвеном животу кроз слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу. Ове године ученици средњих школа из двадесет општина у Србији учествоваће у дебати „**Ми и медији – моје право на изражавање**“. Ово је прилика да уз подршку стручњака/киња из ове области размишљају и разговарају на тему слике деце у традиционалним и новим медијима. Посебно важан аспект теме је право деце на слободно изражавање, као и стварање слике о себи коју деца пројектују на основу медија, док ће акценат бити стављен и на питања информисања и медијске писмености, партиципације деце у медијима као и механизма заштите од евентуалне злоупотребе.

Током догађаја спровешће се мини квалитативно истраживање, које ће додатно допринети разумевању проблема и изазова са којима се деца суочавају у овој области. Педесет средњошколаца/ки, ће активно промишљати на задату тему, о томе разговарати, а знања и искуства са овог догађаја пренеће вршњацима/кињама у локалним заједницама. Скуп је организован као право скупштинско заседање, са правилима скупштинске процедуре (радно председништво, утврђени дневни ред, излагања ограничена на пет минута и усвојене препоруке, који ће бити доступне јавности). У циљу пуне партиципације детета, скуп ће модерирати деца. Препоруке са овог скупа, као и резултати истраживања, биће дефинисани и подељени са јавношћу.

- 2.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 2.1.3. **Учесници:** Представници/це ђачких парламената Србије, народни посланици, представници/це ресорних министарстава, стручњаци/киње из области права детета, представници/це школских савета родитеља, наставничких удружења, удружења грађана, медији...
- 2.1.4. **Облик рада:** Интерактивна седница.
- 2.1.5. **Дан и место:** Уторак, 8. октобар, Народна скупштина Републике Србије

Активности на локалном нивоу: Округли столови - сусрети чланова ученичког парламента и представника медија на тему права на изражавање и информисање, медијске писмености, препознавања лажних вести, заштите од злоупотреба у традиционалним и новим медијима, итд.

3. ДАН ОТВОРЕНИХ ВРАТА

Јавна дебата: „Права детета у Србији 30 година након доношења Конвенције УН о правима детета“

- 3.1.1. **Намера:** На дан „Отворених врата“, представници различитих институција отварају своја врата деци. Директан сусрет деце са представницима/цама Владе и других државних институција, није уобичајен у свакодневном животу, а представља темељ партиципације деце у темама које их се тичу. У циљу боље медијске пропраћености Дечије недеље и дечијих права уопште, и отварања јавне дискусије између деце активиста у области права детата и доносилаца одлука, као и представника медија и цивилног друштва, трећег дана Дечије недеље одржаће се јавна дебата: **„Права детета у Србији 30 година након доношења Конвенције УН о правима детета“**.

Присутни представници институција ће бити позвани да представе стање дечијих права у Републици Србији, а затим заједно са децом, као и осталим присутнима дискутују и размене ставове и мишљења о

правима детета у Србији данас, као и о планираним корацима за унапређење у овој области. Деца активисти ће имати прилику да поставе питања и искажу своје мишљење и ставове. Препоруке са овог скупа, биће дефинисане и подељене са јавношћу.

- 3.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 3.1.3. **Облик рада:** Јавна дебата
- 3.1.4. **Учесници:** Представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Савета за права детета Владе РС и други представници Владе РС, УНИЦЕФ-а, Пријатеља деце Србије, деца активисти у области дечијих права у пратњи родитеља/старатеља, бака, дека, наставника/ца, представници медија, Мреже организација за децу Србије (МОДС) и организација цивилног друштва.
- 3.1.5. **Дан и место:** Среда, 9. октобар, Медија центар

Активности на локалном нивоу: Посете деце градоначелнику/председнику општине, и/или локалним службама за бригу о деци; пријем, представљање, разговор, питања, предлози, размена знања и искустава.

4. ДОДЕЛА ГОДИШЊИХ НАГРАДА: „НЕВЕН“ И „ДОБРА ИГРАЧКА“ **Књижевна награда „Невен“**

- 4.1.1. **Намера:** Подстицање уметничког стваралаштва за децу, афирмисање аутора/ки и најуспешнијих остварења за децу у протеклој години, додела награда за белетристику, илустрацију и књигу из области популарне науке. **Посебан циљ:** обезбеђивање књига приспелих на конкурс институцијама и дневним боравцима за збрињавање деце.
- 4.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 4.1.3. **Облици рада:** Жирирање професионалног жирија и додела награда, рад на медијској промоцији.
- 4.1.4. **Учесници:** Дечија читалачка публика, ствараоци/тељке за децу, представници/це ресорних министарстава и институција, наставници/це, васпитачи/це, представници/це медија...
- 4.1.5. **Дан и место:** Четвртак, 10. октобар, Скупштина града Београда

Активности на локалном нивоу: Акције размене и поклањања књига на трговима или улицама, у предшколским установама и школама, јавни наступи деце рецитатора и дечијих драмских група чија остварења почивају на текстовима савремене литературе за децу код нас и у свету, подстицање читања кроз сусрете са писцима за децу у локалним дечијим библиотекама и другим образовним и институцијама културе.

Признање за квалитет „Добра играчка“

- 4.2.1. **Намера:** Промовисање домаће квалитетне играчке, подстицање произвођача и увозника да их обезбеде на тржишту; информисање јавности о критеријумима квалитета играчке (психолошки, васпитно-образовни, здравствени, естетски, техничко-технолошки). **Посебан циљ:** достављање играчака приспелих на конкурс институцијама и дневним боравцима за збрињавање деце.
- 4.2.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 4.2.3. **Облици рада:** Избор и жирирање професионалног жирија, додела признања.
- 4.2.4. **Учесници:** Произвођачи и увозници играчака, психолози, педагози, васпитачи, технолози, специјални едукатори, деца, представници ресорних министарстава и институција, представници медија.
- 4.2.5. **Дан и место:** Четвртак, 10. октобар, Скупштина града Београда

Активности на локалном нивоу: Израда и ревије ручно прављених играчака и игара, отворене креативне радионице за израду играчака од природних и рециклираних материјала, локалне акције размене и поклањања играчака.

5. ФЕСТИВАЛ ДЕЧИЈЕГ СТВАРАЛАШТВА

Презентација дечијег стваралаштва, креативне радионице, изложба на отвореном

- 5.1.1. **Намера:** Фестивал дечијег стваралаштва традиционално промовише стваралачке и игровне активности све деце. Игра, стваралаштво, култура и креативност, квалитетно слободно време, изражавање способности, знања и вештина сваког детета, без обзира на узраст, и уважавајући различите могућности, један је од најбољих видова за промовисање права детета, као и директно учествовање деце у креирању уметничких и сценских садржаја. **Посебан циљ:** Заједничко дружење деце свих узраста са циљем представљања игровних и стваралачких активности.
- 5.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије и Пријатељи деце Београда.
- 5.1.3. **Облици рада:** Сценски приказ дечијег стваралаштва у фестивалској атмосфери, стваралачке и радионице дечијих игара. Изложба ликовних радова ученика београдских основних школа на тему *Дечије недеље*.
- 5.1.4. **Учесници:** Деце из предшколских установа и основних и средњих школа, породице са децом, васпитачи/це и наставници/це, уметници/це и јавне личности, локалне организације Пријатеља деце, удружења која се баве децом и младима...

5.1.5. **Дан и место:** Петак, 11. октобар, Установа вождовачки центар „Шумице“

Активности на локалном нивоу: Дечији фестивали и сајмови удружења у јединицама локалне самоуправе, заједничко стваралачко и игровно дружење деце и младих различитих узраста. Локалне изложбе ученика основних школа на тему *Дечије недеље*. Сајмови удружења, представљање активности локалних удружења која подстичу и промовишу дечија права.

6. МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА

Размена игровних и стваралачких активности деце и старих

- 6.1.1. **Намера:** Симболички сусрет деце и старих назван Мостови међу генерацијама, традиционални је део програма *Дечије недеље* који промовише и развија међугенерациску солидарност и културу толеранције и сарадње, а код деце и младих подстиче поштовање животног искуства старих суграђана/ки. У жељи да деца боље разумеју контекст у којем су припадници/це других генерација одрастали и из те размене упореде позицију детета у друштву некада и сада, ове године ће кроз интерактивне радионице са старима, разменити искуства о одрастању „са и без“ законом дефинисаног концепта дечијих права. На тај начин, желимо да подстакнемо децу да разумеју и разматрају различите контексте живота детета у друштву, важност Конвенције о правима детета УН и њеног поштовања.
- 6.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 6.1.3. **Облици рада:** Сусрет и дружење деце из предшколских установа и основних школа и корисника Геронтолошког центра Београд – Дома Бежанијска коса, кроз интерактивне радионице које ће се одржавати на паралелним пунктовима.
- 6.1.4. **Учесници:** Корисници/це Дома Бежанијска коса, деца предшколског и школског узраста, представници/це Пријатеља деце Србије.
- 6.1.5. **Дан и место:** Субота, 12. октобар, Геронтолошки центар Београд – Дом Бежанијска коса

Активности на локалном нивоу: Организовани сусрети деце и младих са старима у локалној заједници; одговарајуће активност у вртићима, школама и општинама.

7. НАЦИОНАЛНА ОН-ЛИНЕ КАМПАЊА:

„Имам право да...“

- 7.1.1. **Намера:** У циљу промоције дечијих права и тридесетогодишњице Конвенције о правима детета УН у читавом друштву, пре и током трајања *Дечије недеље* Пријатељи деце Србије организоваће он-лине интернет кампању „Имам право да...“. У оквиру кампање ће позвати све наше грађане/ке, а посебно децу и младе, да путем различитих креативних форми, изразе своје мишљење о дечијим правима. Фотографије, видео снимке, цртеже, статусе, илустрације (и др.) постављаће на друштвене мреже са хештегом **#imampravoda**. На овај начин желимо да покренемо широку јавну дебату о дечијим правима на територији целе Србије, а садржај са наведеним хештегом Пријатељи деце Србије поделиће на својим друштвеним мрежама и сајту.
- 7.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 7.1.3. **Облици рада:** Он-лине кампања „Имам право да...“,
- 7.1.4. **Учесници:** Сви грађани/ке Републике Србије
- 7.1.5. **Дан и место:** Недеља, 13.октобар, Република Србија

МИНИСТАР

Зоран Ђорђевић

